

Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2023

Klicka här för att ange text.

Klicka här för att ange text.

Rapportnummer

PTS-ER-2024:8

Diarienummer

23-31351

ISSN

1650-9862

Författare

Teresia Widigs Ahlin

Post- och telestyrelsen

Box 6101

102 32 Stockholm

08-678 55 00

pts@pts.se

www.pts.se

-

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2023	5
PTS stöd till länsstyrelserna.....	5
Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande över tid.....	5
Slutsats och förslag	6
Del 1 Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2023.....	7
Bakgrund och metod.....	7
Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande	8
<i>Ett nytt och bredare uppdrag</i>	8
<i>Intern organisation, samverkan och utveckling</i>	8
<i>Extern samverkan och utveckling</i>	9
<i>Bredbandsstöd</i>	10
<i>En svagare eller starkare trend för länsstyrelsens bredbandsfrämjande?</i>	10
Del 2 PTS uppdrag att stödja länsstyrelserna	11
Länssamverkan bredband år 2023.....	11
Övriga möten.....	12
Nyhetsbrev	12
Utvärdering av temamöten.....	12
Del 3 Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande över tid	15
Historik.....	15
Nutid - nytt uppdrag till år 2023.....	16
Framtid - vad händer nu?	17
Del 4 Slutsatser	18
Bilaga – möten LSB23, år 2023	19

Sammanfattning

Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2023

Från respektive årsredovisning för år 2023, har PTS enligt uppdrag sammanställt och analyserat länsstyrelsernas texter om det bredbandsfrämjande uppdraget i regleringsbrevet. Sammanställningen finns i del 1 i denna rapport.

Bilden av länsstyrelsernas bredbandsfrämjande är delad. Länsstyrelserna ser överlag bredbandsutbyggnad som betydelsefull för den regionala utvecklingen och landsbygdsutvecklingen. Vissa länsstyrelser har, med hänvisning till bristande finansiering och minskade eller inga insatser kopplade till bredbandsstöd inom Landsbygdsprogrammet, dragit ner sina bredbandsfrämjande aktiviteter till ett minimum. Detta medan andra, med uppdraget som utgångspunkt, har utvecklat processer och intern organisation till förmån för bredbandsutbyggnad. Åter andra har redan tidigare arbetat på ungefär det sätt som uppdraget föreskriver och dessa har fått en bekräftelse på sitt arbetssätt. Samverkan i externa regionala eller nationella nätverk har fortsatt ungefär som tidigare. Några länsstyrelser har deltagit i särskilda projekt som drivits under året. Majoriteten redogör i sin årsredovisning för att någon form av aktivitet knuten till administration av bredbandsstöd inom Landsbygdsprogrammet kvarstår, oftast utbetalningar.

PTS stöd till länsstyrelserna

PTS har i sitt regleringsbrev för år 2023 uppdraget att stödja länsstyrelserna. Också detta redovisas i denna rapport, del 2. Stödet har under året bestått i att erbjuda kunskapshöjande och diskussionsfrämjande digitala möten, med för länsstyrelsernas uppdrag relevanta teman. De har varit välbesökta, uppskattade och skapat en mötesyta mellan länsstyrelser och andra aktörer.

Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande över tid

I del 3 ges en tillbaka- respektive framåtblick avseende länsstyrelsernas bredbandsfrämjande, deras och PTS uppdrag relaterade till detta. Uppdragen har haft betydelse för att upprätthålla kompetens och engagemang, men länsstyrelsernas aktiva bredbandsfrämjande har gradvis minskat. PTS har tidigare visat att detta i huvudsak berott på att de stödfinansierade bredbandsprojekten blivit klara, men även på att tidigare års uppdrag har uppfattats som otydligt och varit ofinansierat.

Slutsats och förslag

Del 4 innehåller slutsatser mot bakgrund av en sammanvägd bedömning av de texter som finns i årsredovisningarna och underlag i form av återkoppling på PTS temamöten, i mejl och samtal. Dessa ger vid handen att uppdraget och dess bredare formulering i regleringsbrevet till år 2023 var välkommet och väsentligen lyckosamt. Det går inte att avgöra huruvida länsstyrelserna som grupp har ökat eller minskat sina bredbandsfrämjande aktiviteter relativt tidigare år och äldre uppdragsformuleringar. Det finns trots det, tydliga indikationer på att uppdraget har bidragit till att uppmärksamma bredbandsfrämjande inom länsstyrelserna och att intresset för frågorna har spridit sig till fler delar och funktioner inom dessa.

Från och med år 2024 har länsstyrelserna inte längre ett uttryckligt uppdrag att arbeta bredbandsfrämjande. Även framledes spelar de en viktig roll som regional myndighet och aktör vid utbyggnaden av trådbundna och trådlösa kommunikationsnät, liksom varande samarbetspartner till en rad nationella myndigheter, däribland PTS. Hur de framledes kommer att arbeta bredbandsfrämjande efter 2023 års uppdrags intentioner är osäkert, det är en resurs- och prioriteringsfråga.

Mot bakgrund av detta och länsstyrelsernas viktiga roll i ekosystemet för utbyggnad av kommunikationsnät, föreslår PTS att regeringen uppmärksammar länsstyrelserna och överväger att återinföra ett främjandeuppdrag anpassat till rådande förutsättningar i regleringsbrev eller på annat vis inkluderar länsstyrelserna i kommande strategier.

Del 1 Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2023

Denna del av rapporten utgör PTS sammanställning av länsstyrelsernas bredbandsfrämjande och därmed PTS återrapportering av motsvarande uppdrag.

Bakgrund och metod

PTS ska enligt uppdrag¹ sammanställa länsstyrelsernas bredbandsfrämjande för år 2023, som dessa enligt regleringsbrev ska återrapportera i sina respektive årsredovisningar.² Länsstyrelserna har relativt tydliga skrivningar i sitt uppdrag³, avseende vad återrapporteringen ska innehålla. Endast ett fåtal länsstyrelser rapporterade inte enligt dessa. Vissa utmaningar finns dock ändå, då årsredovisningen som verktyg för återrapportering har begränsningar till såväl utrymme som form. Möjlighet till kvantifiering och jämförbarhet blir liten. Läsaren uppmanas därför hålla i minnet att alla länsstyrelser inte har berört alla frågor eller områden som behandlas i rapporten och att generaliseringar med nödvändighet har gjorts.

¹ ”PTS ska – utifrån länsstyrelsernas gemensamma behov – stödja länsstyrelserna i genomförandet av deras uppdrag att främja bredbandsutbyggnaden i länet. PTS ska redovisa hur länsstyrelserna har främjat bredbandsutbyggnaden. Uppdraget i denna del ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 24 mars 2024.”

² Tidigare har återrapporteringen skett via en enkät som PTS tagit fram, skickat ut, analyserat, sammanställt och överlämnat i en rapport till regeringen. De senaste åren utvecklades enkäten, och dess funktion kom delvis att även bli ett pedagogiskt instrument om vad bredbandsfrämjande kan innefatta. Detta då PTS uppfattat att bredbandsfrämjandet inom länsstyrelserna kommit att starkt förknippas med bredbandsstödet inom Landsbygdsprogrammet, vilket länsstyrelserna administrerar.

³ ”Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder de har vidtagit för att främja tillgång och utbyggnad av bredband inom ramen för relevanta uppgifter och uppdrag t.ex. inom samhällsplanering, handläggning av tillstånd, totalförsvaret och krisberedskap. Länsstyrelserna ska även redovisa hur de verkar för enklare processer och kunskapsutbyte inom respektive länsstyrelse samt med andra länsstyrelser och berörda myndigheter. Av redovisningen ska framgå hur länsstyrelserna samverkat med Post- och telestyrelsen och regioner i bredbandsrelaterade frågor, t.ex. genom att bistå med att sammanställa underlag om beviljade bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet.”

Se gärna de två föregående årens åiterrapportering⁴ som ger fullödigare beskrivningar av länsstyrelsernas situation och bedömningar.

Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande

Nedan tolkas och sammanställs texterna avseende bredbandsfrämjande i länsstyrelsernas årsredovisningar. Annan information som delgetts PTS vid diskussioner, mejl och samtal vägs in för en ökad förståelse av länsstyrelsernas bredbandsfrämjande under året som gått.

Ett nytt och bredare uppdrag

Uppdraget har gett bekräftelse åt de länsstyrelser som redan tidigare arbetat brett och med inkludering av olika delar av organisationen. För en del av dem som upplevt tidigare uppdrag att främja bredbandsutbyggnaden som otydligt eller uteslutande kopplat till bredbandsstöden, verkar det nya uppdraget ha skapat en plattform och inspiration att arbeta vidare utifrån. Många av länsstyrelsernas kontaktpersoner eller uppdragsansvariga har en kontinuitet bakåt i tiden och gedigen erfarenhet. Dessa har ofta efterfrågat ett tydligare och bredare uppdrag. De har sannolikt även i olika grad redan haft en viss beredskap för 2023 års uppdrag, bland annat genom 2021 respektive 2022 års uppföljningar, med bredare syn på bredbandsfrämjande. För dem som inte tidigare har kommit i kontakt med bredbandsfrämjande har det varit en svårare uppgift att förstå uppdraget och sätta sig in i området.

Intern organisation, samverkan och utveckling

Några länsstyrelser har med uppdraget som utgångspunkt gjort vissa organisatoriska förändringar. Flera har utvecklat det interna bredbandsfrämjande arbetet i processer (som prioritering av bredbandsärenden, kortade handläggningstider) och etablerat interna nätverk eller grupper av olika funktioner och kompetenser. Hit hör exempelvis länsstyrelserna i Dalarna, Jönköping, Jämtland, Kalmar, Södermanland, Värmland, Västmanland, Västra Götaland och Örebro. Vissa länsstyrelser har redan tidigare haft intern samverkan gällande bredband, men för många har det nya och bredare uppdraget medfört att fler har informerats och involverats. Det framgår av texterna att inbjudningar till PTS temabaserade möten har spritts till nya grupper inom länsstyrelserna. En länsstyrelse menade att medvetenheten inom organisationen har höjts.

Ovanstående gäller inte alla länsstyrelser. En del menar att det kan vara svårt att samla personer från olika delar av myndigheten och vissa ser mer omfattande budgetrelaterade problem.

⁴ Se tidigare rapporter: [Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2021 PTS-ER-2022:8](#) | [PTS Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande 2022 PTS-ER-2023:1](#) | [PTS](#)

Samhällsplanering rör både det interna arbetet och kommunikationen med kommunerna. Av årsredovisningarna framgår att ett antal länsstyrelser trycker på digital infrastruktur i sin kommunikation med kommunerna och att man beaktar bredband vid samråd om detalj- och översiktsplaner. En länsstyrelse, Jönköping, kommunicerar till kommunerna vikten av att inkludera bredband i planeringen, kartlägga behov av bredband på kort och lång sikt, sätta upp mål och ta fram en handlingsplan om det inte finns en sådan. Länsstyrelsen i Örebro har initierat samverkan mellan länsarkitekt och regionen för att lyfta frågan om digital infrastruktur i fysisk planering, i stödet till kommunens planhandläggare och i samråd och granskning av planer.

Flera länsstyrelser lyfter bredbandsutbyggnad relaterad till krisberedskap och robusthet och menar att uppdraget och PTS temamöte om ämnet, har skapat förståelse och insikt om att området kan behöva arbetas mer med.

Extern samverkan och utveckling

Länsstyrelserna har i varierande grad och med olika inriktning samverkat externt i bredbandsfrågor, de har deltagit i etablerade nätverk, nationellt och regionalt, men även nya nätverk har skapats och projekt har genomförts. Här kan nämnas Blekinges regionala projekt 100-till-100, där länsstyrelsen har deltagit i styrgruppen.⁵

Länsstyrelserna har samverkat med sina regioner, haft regelbundet återkommande möten med respektive regional bredbandskoordinator, samverkat och hjälpts åt i olika frågor, t.ex. avseende kartmaterial och för att prioritera och koordinera gällande bredbandsstödsprojekt inom det nationella bredbandsstödet⁶ och Landsbyggsprogrammet⁷. Generellt verkar samverkan ha fungerat väl.

I vissa årsredovisningar nämns samverkan med nationella myndigheter (Tillväxtverket, Jordbruksverket och PTS). En del länsstyrelser deltar aktivt i dialog med exempelvis markägare och kommun, för att bidra till problemlösning, exempelvis Örebro. Västra Götaland samverkar med en rad olika typer av aktörer genom samverkansgruppen U-bit⁸, där även ideella organisationer ingår.

Det förekommer att länsstyrelser, exempelvis Skåne, Västra Götaland och Örebro med särskilda insatser riktade mot bredbandsaktörer, har arbetat för att förkorta handläggningstiden för tillståndsansökningar. Verktygen har varit möten, instruktioner och/eller vägledning till dem som ansöker om tillstånd, för att ansökningarna i högre grad ska vara fullständiga och korrekta när de kommer in. Länsstyrelsen i Jönköpings

⁵ Projektmålet är att antalet anslutningar till snabbt bredband i Blekinge ska öka med tio procent. Se vidare [Bredband och digitalisering - Region Blekinge](#)

⁶ [Bredbandsstöd | PTS](#)

⁷ [Landsbyggsprogrammet - Jordbruksverket.se](#)

⁸ [UBit - Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](#)

län har fört dialog med verksamhetsutövare för att identifiera möjligheter till förenkling av processen inom tillstånd och samråd. Länsstyrelsen i Dalarna har efter dialog med externa aktörer följt upp hur myndighetsutövningen uppfattas och sett att hinder som tidigare förekommit nu sällan gör det.

Bredbandsstöd

I denna rapport sammanställs inte länsstyrelsernas arbete med bredbandsstöd, även om det i allmänhet finns med årsredovisningarna. Då bredbandsstöden har, och har haft, en stor betydelse för länsstyrelsernas bredbandsfrämjande, är det ändå värt att notera att majoriteten har någon form av arbetsuppgifter kvar gällande bredbandsstöden inom Landsbygdsprogrammet.

En svagare eller starkare trend för länsstyrelsens bredbandsfrämjande?

Av årsredovisningarna framstår det som att 2023 års uppdrag har breddat bilden av bredbandsfrämjande hos en andel av länsstyrelserna och inkluderat fler funktioner inom myndigheten. En betydelsefull aspekt är att den digitala infrastrukturen och de tjänster den möjliggör, ses som en del av samhällsutvecklingen. En länsstyrelse kopplar bredband till målen i Agenda 30, Kronoberg och några länsstyrelser, bland dem Jämtland, lyfter bredbandets betydelse för regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Även om den kopplingen görs i verkligheten inom länsstyrelserna, så uttrycks den överlag inte i årsredovisningstexterna om bredband.

Några länsstyrelser nämner att bredbandsfrämjandet fortsatt har minskat eller att man strängt taget inte har arbetat med området alls, med hänvisning till att arbetet med bredbandsstöden inom Landsbygdsprogrammet är eller blir färdigutbetalda inom kort. Brist på finansiering gör att man anser sig inte kunna prioritera området. Vissa länsstyrelser redovisning sträcker sig i princip till att ha deltagit i PTS temamöten⁹, vilket kan illustrera detta, medan en annan länsstyrelse uttrycker i sin årsredovisning förväntan på att regeringens kommande nationella strategi ska lägga en grund för det regionala strategiarbetet.

⁹ Här har dock betydligt fler personer än de kontaktpersoner som ingår i LSB23 deltagit, från andra delar av länsstyrelsens organisation, vilket tydligt avspeglar att uppdragets intention åtminstone i detta avseende har tillgodosetts.

Del 2 PTS uppdrag att stödja länsstyrelserna

I denna del av rapporten redovisas hur PTS har utfört sitt uppdrag i regleringsbrevet att stödja länsstyrelserna i deras bredbandsfrämjande. Här beskrivs metod och resultatet av en begränsad utvärdering.

Länssamverkan bredband år 2023

PTS satte under våren samman nätverket LSB23¹⁰, med kontaktpersoner från varje länsstyrelse. Under våren uppmanades länsstyrelserna att ge uttryck för behov och önskemål om stöd från PTS. Inga sådana inkom och flera länsstyrelser signalerade resurs- och tidsbrist och begränsade möjligheter att resa. PTS anpassade sitt stöd utifrån detta och planerade för ett rimligt antal digitala möten, tillräckligt långa för att kunna erbjuda substantiellt och inspirerande innehåll, med utrymme för frågor och diskussion. Dessutom ville vi att även en eller flera länsstyrelser och/eller regioner skulle vara delaktiga som föredragande.

Av inbjudningarna framgick vilka personalgrupper som var den primära målgruppen, men att alla var välkomna. Kontaktpersonerna i LSB23 uppmanades att sprida information och inbjudningar i den egna organisationen till dem det berörde eller andra intresserade.

På det första mötet, som hölls i juni, diskuterades de nya uppdragen och hur länsstyrelserna kan organisera sig och arbeta internt. En rad idéer, tips och konkreta förslag presenterades av deltagarna. PTS sammanställde dessa i en checklista (se bilagan sist i rapporten) som delades till LSB23 i sommarbrevet.

Det andra mötet, i september, hade temat totalförsvar och krisberedskap. PTS delgav viktig och aktuell information om området, pågående aktiviteter och nyheter. Målgruppen i första hand beredskapshandläggare/-samordnare inom länsstyrelserna, men alla var välkomna.

Under november erbjöds två möten, där det ena hade tema Tillstånd. Där fick vi ta del av operatörers erfarenheter av tillståndshandläggning för bredbandsutbyggnad samt beskrivning av hur en länsstyrelse och region (Västra Götaland) i samverkan arbetar för smidig handläggning, med många konkreta tips.

¹⁰ Länssamverkan bredband 2023

Temat för det andra novembermötet var samhällsbyggnad och digitalisering. Här beskrevs bland annat hur två län (Blekinge respektive Örebro) har bedrivit projekt och utvecklat sin organisation i samverkan mellan region och länsstyrelse med flera, med fokus på det aktuella temat. Vi fick också ta del av hur en länsstyrelse kan arbeta för att inkludera digital infrastruktur i den fysiska planeringen utifrån en rapport som togs fram av länsstyrelsen i Stockholm 2018.

De två novembermötena spelades in och spelades upp i februari 2024 för dem som var intresserade, men inte hade möjlighet att delta när de hölls. Till dessa möten bjöds även de regionala bredbandskoordinatorerna in.

Övriga möten

I maj 2023 träffade PTS nätverket för hållbar regional utveckling, med representanter från Sveriges länsstyrelser. Vi berättade om uppdraget och delgav vår syn på det och dess möjliga utförande och lyssnade på deltagarnas uppfattning. Sammanfattningsvis uppskattade de flesta att uppdraget blivit tydligare, men de lyfte också problemen med finansiering.

Nyhetsbrev

PTS har skickat ut nyhetsbrev (vår, sommar, höst och vinter) med information om planerade möten, men även aktuell information. Informationen har handlat om PTS bredbandsstöd, pågående teknikskiften, som kopparnätsavveckling, avveckling av 2G/3G-näten och 5G-utbyggnad. Vi har också skrivit om behovet av att gå över till IPv6 från IPv4 för internetadressering. En inbjudan till IPv6-forum¹¹ i november skickades också ut till LSB23.

Utvärdering av temamöten

För att få kunskap om hur PTS temamöten har uppfattats, gjordes en enkel utvärdering med fyra frågor (frivilliga att besvara).

Metod

Utvärderingsfrågorna har skickats ut via mejl vid två tillfällen och ungefär en tredjedel av länsstyrelserna valde att besvara dem. Frågorna var:

”Vi tar med stor tacksamhet emot svar på nedanstående frågor, eller spontan återkoppling och kommentarer. Hör av dig till undertecknad! Frågorna:

- 1) Har du uppfattat LSB23-mötena som givande?

¹¹ <https://www.pts.se/sv/bransch/internet/arrangemang-och-forum/ipv6-forum/>

- 2) Har de varit lagom långa?
- 3) Vilka mötesteman skulle du vilja se under 2024?
- 4) Har du andra önskemål eller kommentarer?”

Resultat

Samtliga svarande menar att mötena har varit givande och lagom långa. Ett par länsstyrelser påpekade att mötena kom för sent under 2023 och en att även om mötena var bra och lagom långa, kan det vara svårt för en liten länsstyrelse att avsätta tiden.

Förslag på teman till kommande möten från länsstyrelserna är:

- Mer om samhällsplanering och beredskap
- Landsbygdsutveckling
- Fördjupning i redundansfrågor för mobilnät och utveckling av ny teknik
- Mer fokus på hur vi på ett enkelt sätt kan jobba med uppdraget genom exempel eller mallar
- Framtidsutsikter, hur det ser ut – kommer vi att nå 2030-målen, vilka utmaningar står vi inför och vad kan vi ute i länen göra
- Frekvensfördelning (alternativa lösningar för informationsutbyte via egen tilldelad radiofrekvens för viktig verksamhet)

Andra önskemål och kommentarer som gavs:

”Eftersom uppdraget tagits bort i regleringsbrevet har länsstyrelsen i NN län inga medel som kan finansiera att vi fortsätter med det bredbandsfrämjande uppdraget i samma utsträckning som tidigare år. Länsstyrelsen ser dock positivt på fortsatt samverkan, särskilt inom områden som rör samhällsplanering och beredskap då bredband.”

”Jag har tagit del av en del av de underlag som skickats ut, trots att jag inte har deltagit på mötena. När det gäller t.ex. Stockholms rapport¹², så framgår det att det finns behov av att öka kunskapen hos planerare och att länsstyrelserna kan vägleda dem. Föra att vi ska kunna göra det, krävs att vi själva kan avsätta tillräckligt med tid för att sätta oss in i frågan. Vi behöver se över hur vi prioriterar detta i förhållande till andra sakfrågor.”

¹² Rapporterna *Digital infrastruktur i den fysiska planeringen – vägledning*, https://www.lansstyrelsen.se/publikation?entry=A_2018_27&context=39 och *Digital infrastruktur i planläggningen* https://www.lansstyrelsen.se/publikation?entry=A_2018_15&context=39

”Det är svårt att veta hur involverad jag förväntas vara i detta arbete då vårt sätt att arbeta med främjandet är begränsat.”

”Jag skulle vilja att det tydligare framgår vem/vilka som möten/utbildningar/seminarier riktar sig till. Att jag som enskild planhandläggare i slutet av november äntligen förstår vilka tillståndsprocesser som är viktiga enligt bredbandsföretagen och vilka enheter på Lst det handlar om hjälpte inte mig 2023. Den informationen borde ha nått berörda avdelningschefer/enhetschefer där aktuella tillståndsärenden hanteras och långt tidigare.”

”Att främjandeuppdraget har försvunnit ut Länsstyrelsens RB får självklart konsekvenser för arbetet med bredband. När det råder resursbrist på många håll kan vi inte jobba med annat än det som står i RB. Eller har PTS någon plan för att ekonomiskt ersätta länsstyrelserna för att jobba med bredbandsfrågan? ...”

Utöver kommentarerna i avsnittet ovan, har PTS mötts av positiv respons i mejl och samtal. Ett citat: ”Medverkan i samordningsmötena med PTS har gett många inspel och inspiration om hur vi ska arbeta med främjandet av bredbandsutbyggnad.”

PTS kommentarer

PTS uppfattar att de digitala mötena var välbesökta, hade fler kategorier av deltagare (utöver PTS kontaktpersoner och i enlighet med uppdraget), att innehållet var adekvat och intressant, samt att de var livaktiga i fråga om diskussion och frågor. Konkreta förslag på hur processutveckling har framkommit, länsstyrelserna sinsemellan samt mellan länsstyrelser och en kommersiell aktör.

Del 3 Länsstyrelsernas bredbandsfrämjande över tid

År 2024 finns inget bredbandsfrämjande uppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev, vilket är första gången på mer än ett decennium. Länsstyrelsernas viktiga roll består. Bredbandsfrämjandet inom länsstyrelserna är viktigt för regionalutveckling, landsbygdsutveckling och för de nationella bredbandsstöden. Nationella myndigheter behöver förstå utvecklingen i hela landet, med behov och krav från regionala myndigheter, för att kunna fatta rätt beslut och anpassa hur myndigheternas uppdrag utförs visavi regionala förhållanden. Direktkontakt är i många fall en nödvändighet. Uppdraget blev ett av svaren på frågan om hur jobbar vi tillsammans i flernivåsamverkan och inomregionalt. Denna fråga kommer aktualiseras igen när bredbandskoordinatorernas uppdrag försvinner med utgången av år 2025.

Historik

PTS har långa och goda erfarenheter av att samarbeta med länsstyrelserna. PTS drev enligt uppdrag samverkansgruppen för bredband (Länssamverkan bredband 2.0, LSB2) under i princip hela 2010-talet.¹³ Från början omfamnade denna grupp det breda perspektivet på bredband (vilket 2023 års uppdrag återigen gav uttryck för). Tillsammans med länsstyrelsernas engagemang och den finansiering som kom med bredbandsstödet möjliggjordes en plattform och utvecklingsmiljö för flernivåsamverkan mellan länsstyrelser och ett flertal nationella myndigheter. Den gav bland annat strategidiskussioner, kompetens- och metodutveckling. Olika aspekter av bredbandsutbyggnad och -stöd (teknik, juridik, ekonomi) avhandlades under tvådagarsmöten och vid samverkan i grupper, också på distans.

Emellertid smalnades länsstyrelsernas bredbandsfrämjande uppdrag i praktiken av, då erbjudandet från regeringen om regionala bredbandskoordinatorer kom år 2016, samt att det regionala utvecklingsansvaret efter hand överfördes från länsstyrelserna till regionerna. Uppdraget kom i många länsstyrelser att koncentreras till att administrera bredbandsstöd inom ramen för Landsbygdsprogrammet. När sedan de stödbeviljade projekten i allt större utsträckning blev beslutade, genomförda och

¹³ Innan dess drevs Länssamverkan bredband som ett regeringsuppdrag till länsstyrelsen i Örebro, en viktig föregångare.

slutligen färdigutbetalda., uppfattades uppdraget som otydligt och det uppstod ett vakuum. Den kompetens som funnits hos länsstyrelserna riskerade att försvinna, vilket uppmärksammades både av länsstyrelserna själva och av PTS med flera.

Nutid - nytt uppdrag till år 2023

Nationella myndigheterna har ett omfattande behov av att förstå utvecklingen i hela landet, med behov och krav från regionala myndigheter. Ett av flera skäl är att kunna fatta rätt beslut och anpassa hur myndigheternas uppdrag utförs visavi regionala förhållanden. Direktkontakt är i många fall en nödvändighet. Bredbandsfrämjande inom länsstyrelserna är viktigt för regionalutveckling, landsbygdsutveckling och för de nationella bredbandsstöden. Uppdraget blev ett av svaren på frågan om hur jobbar vi tillsammans i flernivåsamverkan. Då PTS ansvarar för samordningsfunktionen för de regionala bredbandskoordinatorerna, har myndigheten anlagt ett sammanhållet perspektiv på det inomregionala bredbandsfrämjandet som tar hänsyn till både den regionala politiken och statliga representationen.

Det nya uppdraget blev en plattform för det fortsatta bredbandsfrämjande arbetet inom länsstyrelserna och har med få undantag upplevts som tydligt (eller i alla fall tydligare än det förra). Det har gett bekräftelse till de länsstyrelser som redan arbetat brett och haft internt samarbete i bredbandsfrågor, med bl.a. effektivisering av processer. Genom uppdragets formulering blev gruppen LSB23 bredare än sin föregångare LSB2 och budskapet om vad bredbandsfrämjande kan innefatta har spridits.

Regeringens avsikt med uppdraget har varit att bredbandsfrämjandet ska ingå som ett perspektiv i de verksamheter som berörs, för där lyfta utbyggnad av digital infrastruktur och analysera om en process eller ett förfarande i något avseende kan utvecklas för att göra utbyggnaden snabbare och smidigare. Innebörd i och syfte med uppdraget förefaller ha landat väl i de flesta länsstyrelser. Men, de aktiviteter som krävs av länsstyrelserna, kommer inte av sig själva.

Utmaningen har i stor utsträckning bestått i begränsade resurser, då länsstyrelsernas uppdrag kom utan särskild finansiering. Samordning av ett tvärgående uppdrag har för vissa varit en utmaning. Svårast har uppgiften varit för de handläggare som inte tidigare har kommit i kontakt med det bredare perspektivet på bredbandsfrämjande. Trots det har ett antal länsstyrelser kartlagt vilka verksamheter eller aktiviteter som har bäring på bredband, identifierat utvecklingsmöjligheter och skapat nya nätverk för kompetensutveckling, informationsspridning och samverkan.

Samtidigt är länsstyrelsernas kapacitet att formulera behov av eller att ta emot externt stöd i form av exempelvis temamöten med utbildning och information begränsad. Även detta är resurskrävande.

PTS insatser begränsas i sin tur inte endast av kalibrering gentemot denna länsstyrelsernas mottagarkapacitet, utan också av den egna möjligheten att prioritera sitt uppdrag. För alla parter skull, har det den mer intensiva möteskulturen¹⁴ med stort utbyte mellan länsstyrelser och andra aktörer från 2010-talet inte kunnat upprepas.

En slutsats är att genom uppdraget har intresset för och betraktelsesättet på vad bredbandsfrämjande kan innefatta och vilka möjligheter som finns, överlag förändrats i den riktning 2023 års uppdrag ger uttryck för. Uppdraget har sannolikt bidragit till att upprätthålla uppmärksamhet till bredbandsutbyggnad inom länsstyrelserna och dess betydelse för samhällsutvecklingen. Därmed har länsstyrelsernas avveckling av bredbandsfrämjandet fördröjts.

Framtid - vad händer nu?

Då det inte längre finns ett uttryckligt bredbandsfrämjandeuppdrag kvar i länsstyrelsernas regleringsbrev, finns inte heller ett uppdrag till PTS att stödja dem. Likafullt kommer de uppgifter som har bäring på bredbandsutbyggnad att finnas kvar inom länsstyrelserna och inte bli mindre viktiga. Utbyggnad av trådbundna och trådlösa nät, uppkoppling och digitalisering är fortsatt mycket betydelsefullt för regional utveckling och landsbygdsutveckling. PTS har förhoppningen att intresse och engagemang för området ska kvarstå inom länsstyrelserna och att bredbandskompetensen inte försvinner.

Dock framträder en delad och oviss bild av vad som kommer att hända. Vissa länsstyrelser menar att när uppdraget nu är borta ur regleringsbrevet, så kommer inga resurser att allokeras till bredbandsfrämjande. Flera beklagar att uppdraget är borta. Vissa förefaller att, trots avsaknad av uppdrag, fortsätta arbetet i varierande grad. Några ger i olika sammanhang uttryck för en önskan om att en kommande strategi från regeringen även ska uppmärksamma länsstyrelserna och ligga till grund för kommande regionala strategier. En andel tillhör dock den kategorin som ser minskad eller ingen bredbandsfrämjande aktivitet framför sig.

¹⁴ Denna var sannolikt en framgångsfaktor och bidragande orsak till att LSB2 så länge upprätthölls med livaktighet, vilket har varit till stor nytta för LSB23, då ett antal individer har varit kulturbärare sedan lång tid tillbaka.

Del 4 Slutsatser

På förfrågan vid 2023 års början, uttryckte inte länsstyrelserna några behov av stöd från PTS. De hade att förhålla sig till ett uppdrag med nytt synsätt på bredbandsfrämjande som de flesta inte hade tillämpat. Även om man sympatiserade med det breddade perspektivet, visste många inte riktigt hur man skulle angripa uppdraget eller vad man kunde förvänta sig av PTS. Situationen var i viss mån densamma för PTS.

De digitala temamötena som PTS har organiserat under året, har varit välbesökta. Nya kategorier av länsstyrelsepersonal har deltagit. Det framstår som att innehåll och mötenas digitala form, jämte längd och frekvens har varit kalibrerade mot länsstyrelsernas behov att förstå uppdraget och möjligheter att delta. Mellan olika kategorier av aktörer har konkreta diskussioner om möjligheter att underlätta bredbandsutbyggnaden förts.

Mot bakgrund av ovanstående, har PTS beslutat att erbjuda fler digitala möten under år 2024. I skrivande stund har inbjudan gått ut till två möten i april, och redan i februari var anmälningssläget gott avseende dessa möten. PTS ser också att de kan vara en möjlighet till inomregionalt utbyte, varför även de regionala bredbandskoordinatorerna har bjudits in.

PTS bedömer därför att de nya uppdragen till PTS och länsstyrelserna har gjort nytta, kunskap och intresse har spritts, men att de bredbandsrelaterade frågorna riskerar att prioriteras ner och kompetensen riskerar diffundera utan uppdrag. De regionala bredbandskoordinatorernas erbjudande går snart ut och staten kan inte styra regionernas prioriteringar. Länsstyrelserna kan regeringen styra genom uppdrag och instruktion. De är även partner till nationella, regionala och lokala myndigheter, där staten kan borga för kontinuitet. Således bör länsstyrelserna även fortsättningsvis ses som de betydelsefulla statliga aktörer på regional nivå de är, för flernivåsamverkan för utbyggnad av trådlösa och trådbundna nät för elektronisk kommunikation. Dessa är i sin tur en förutsättning för digitalisering, digital inkludering, regional- och landsbygdsutveckling med mera.

Detta sammantaget, gör att PTS anser att länsstyrelsernas betydelse bör uppmärksammas i kommande strategi från regeringen eller som ett främjandeuppdrag av liknande karaktär och syfte som 2023 års uppdrag i kommande regleringsbrev.

Bilaga – möten LSB23, år 2023

Digitalt möte nr 1, 1/6 - Tema uppstart

1. Introduktion med deltagarpresentation
2. De nya bredbandsfrämjande uppdragen, PTS och Finansdepartementet
3. Paus
4. Diskussioner i grupp och i plenum, om bl.a. förutsättningar, behov, förväntningar och metoder
5. Paus
6. Summering, kommande arbete, avslutning

Om du som kontaktperson inte har möjlighet att delta i mötet, går det utmärkt att vidarebefordra såväl detta mejl som den kommande kallelsen till andra som är berörda av länsstyrelsernas bredbandsfrämjande uppdrag. Det är även möjligt att delta med mer än en person från respektive länsstyrelse, men vi är tacksamma om alla anmäler sig i förväg.

Resultat från första mötet:

Hur organisera sig?

Under mötet den första juni diskuterade vi uppdragets utförande och den bredare ansatsen mot bredbandsfrämjande. Osäkerhet kring hur den egna organisationen kan involveras och engageras dryftades, men vi fick även tips från några länsstyrelser som hittat sin modell. PTS har även tidigare fått ta del av tips från fler länsstyrelser som beskrivit hur man arbetat för att få skapa en bred förankring och engagemang från berörda delar av organisationen. En möjlig modell, baserad på sammanställt underlag från er länsstyrelser, kan se ut som nedan. Givetvis kan de olika stegen ske i olika ordning, beroende på hur förutsättningarna ser ut på respektive länsstyrelse:

- Utse en person som är sammanhållande och även kontaktperson mot PTS. (Denna kan ändras över tid, men kom ihåg att meddela PTS.)
- Förankra uppdraget och planen (t.ex. denna punktlista) för att genomföra det hos chefer och ledning.

- Identifiera vilka verksamheter och roller inom länsstyrelsen som har betydelse för bredbandsutbyggnadens effektivitet i länet. Generellt gäller det olika typer av tillstånd och samråd, robusthet och säkerhet för att öka beredskapen inför kriser (miljökatastrofer, fientliga angrepp osv.), länsstyrelsens uppgifter och uppdrag inom samhällsbyggnad. I vilka situationer det behövs intern och extern samverkan?
- Dela intern information, frågor, underlag osv. som rör uppdraget och bredbandsutbyggnad med gruppen, samt externt dito från t.ex. PTS, regionen (regional bredbandskoordinator), regeringskansliet eller marknadens aktörer.
- Sätt samman en grupp av personer eller roller som representerar de olika berörda verksamheterna (uppdragen, uppgifterna eller aktiviteterna). Skapa en mejllista och hjälps åt att förankra arbetet med uppdraget.
- Skapa med hjälp av gruppen en överblick över vilka processer som eventuellt skulle kunna förenklas eller effektiviseras (som exempelvis genom samordning och via gemensamma platsbesök, prioritering av bredbandsärenden, tydligare kommunikation med dem som ansöker om tillstånd med mera).
- Avgränsa och ha möten så ofta som det verkar lämpligt för just er länsstyrelse. I vissa fall (t.ex. om det saknas erfarenhet av att arbeta avdelningsöverskridande i bredbandsfrågor) kanske det behövs tätare möten, i andra fall kan mötesfrekvensen vara lägre. Någon gång kanske regionen bjuds in.
- Glöm inte att bolla med andra länsstyrelser för att få kunskap om hur de organiserar sig och vilka avgränsningar man gör.

Digitalt möte nr 2, 27/9 - Tema krisberedskap och totalförsvaret

1. Introduktion och incheckning
2. PTS informerar om sitt arbete med beredskap och totalförsvarsplanering och vad som pågår just nu.
3. PTS informerar om pågående och planerat arbete med robusthetsåtgärder av relevans för länsstyrelserna
4. Ett eller två diskussionspass med tillfälle att dela erfarenheter, ställa frågor och lyfta behov länsstyrelserna
5. Övrigt och avslut länsstyrelserna

Digitalt möte nr 3, 23/11 - Tema tillstånd

- 13.00–13.10 Introduktion.
- 13.10–13.35 Bredbandsoperatörernas syn på utmaningar i olika tillståndsprocesser, *Mattias Svanold, Bredbandsforum*.

(Underlag att ta del av innan mötet: [bredband-och-tillstaandsgivande-statliga-myndigheter-en-kartlaeggning.pdf \(bredbandsforum.se\)](#). och [Färdplan för måluppfyllnad 2025](#).)
- 13.35–13.40 Paus.
- 13.40–14.20 En operatör beskriver sina erfarenheter av myndigheters tillståndsgivning, möjligheter och utmaningar, *Ahmed Hasso och Fredrik Rindesparr, GlobalConnect*.
- 14.20–14.35 Diskussionsfrågor.
- 14.35–14.40 Paus.
- 14.40–15.00 Smidiga och effektiva processer för bredbandsutbyggnad, *Monica Ek-Remmerth, länsstyrelsen i Västra Götaland och Eric Åkerlund, bredbandskoordinator Västra Götaland*.
- 15.00–15.15 Diskussionsfrågor.
- 15.15–15.30 Summering, avslutning, reservtid.

Digitalt möte nr 4 - Tema Samhällsbyggnad och digitalisering, med regionala ut- och inblickar

- 13.00–13.10 Introduktion.
- 13.10–13.40 Projektet 100-till-100, *Rikard Svensson, region Blekinges bredbandskoordinator*.

(Titta gärna på projektets avslutningsseminarium innan detta möte länk [Digitaliseringsbar 2023 on Vimeo](#).)
- 13.40–13.45 Paus.
- 13.45–14.05 Digital infrastruktur i samhällsplaneringen, *Claes Palmgren, PTS*.

(Se gärna: [Digital infrastruktur i planläggningen | Länsstyrelsen Stockholm \(lansstyrelsen.se\)](#) , [Digital infrastruktur i den fysiska planeringen - vägledning | Länsstyrelsen Stockholm \(lansstyrelsen.se\)](#))

- 14.05-14.25 Smidiga och effektiva processer, *Per Evenhamre, länsstyrelsen i Örebro och Linus Grabö, region Örebro län.*
- 14.25-14.50 Diskussionsfrågor.
- 14.50-15.00 Summering, avslutning och tid till förfogande.